

Henri Laurens : utställning febr. - mars 1952

Laurens, Henri,

Vardagstryck

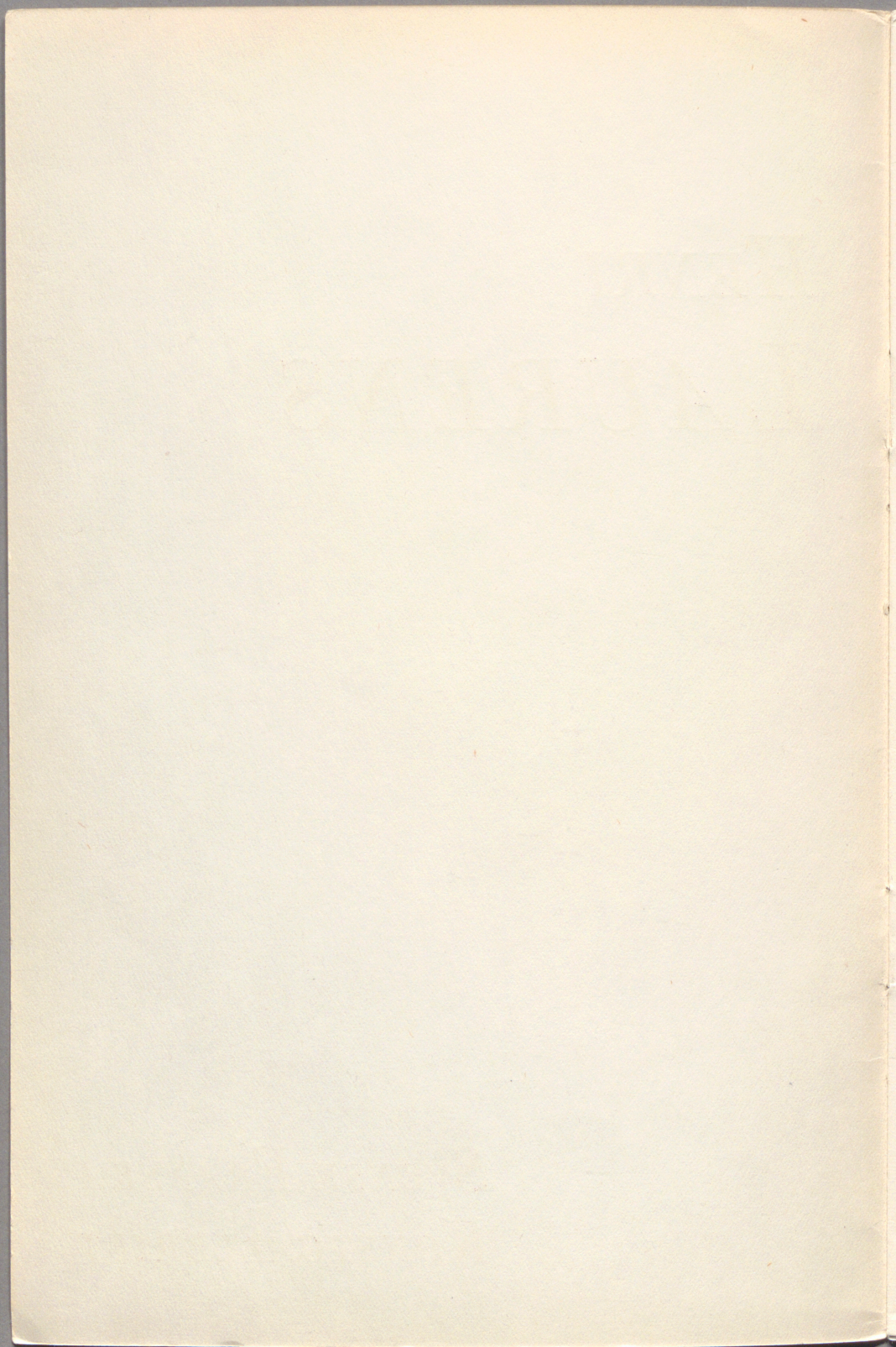
National Library
of Sweden

HENRI
LAURENS

SVENSK-FRANSKA
KONSTGALLERIET

246

KATALOG N:r 246

UTSTÄLLNING

HENRI LAURENS

FEBR. — MARS 1952

SVENSK-FRANSKA KONSTGALLERIET

ARSENALSGATAN 9
STOCKHOLM

Henri Laurens är född i Paris 1885. I sin ungdom skulpterade han små naturalistiska terracottastatyetter, tills han mötte Picasso och Braque. Frammot 1915 närmar sig hans skulpturer måleriet: relieferna äro låga, ämnena gruppera sig mot en fond som fordra stöd av en muryta. Hans teckningar, lågreliiefer och högreliiefer komma i beroende av kubismen. Efter 1935 börja mjuka kurvor ersätta kantigheten: formerna rundas. Man kan lätt följa denna utveckling. Laurens arbetar med ett antal begränsade ämnen: sirener, liggande, hukande, sittande kvinnor.

Laurens' teckningar följa samma utveckling, den geometriska linjen från den kubistiska perioden ersättes av avrundade volymer, suggererade av en enda snabbt upptäckt linje. Denna grafiska konst får han användning för vid illustrationerna till Theocritos "*Les Idylles*"; Lucianus de Samosates "*L'âne*", vilka tillhöra de allra märkligaste editioner utgivna under vår tid.

Utländsk ledamot av Akademien för de Fria Konsterna 1951.

Utställningar

- 1937 Petit Palais, Paris
- 1938 Brummer, New York
- 1938 Stockholm, Köpenhamn, Oslo
(Picasso, Braque, Laurens, Matisse)
- 1939 Pierre Loeb, Paris
- 1942 Jeanne Bucher, Paris
- 1945 Louis Carré, Paris
- 1947 Buchholz Gallery, New York
- 1948 Battersea Park, London
- 1948 Biennalen, Venedig
- 1949 Palais des Beaux Arts, Bruxelles
- 1951 Musée National d'Art Moderne, Paris

Visserligen har rökelse börjat tändas till ära för Henri Laurens, men jag vågar påstå att hans namn hade varit ännu mera berömt om han i stället för att ägna sig åt skulptur hade blivit målare. Man behandlar fortfarande skulpturen styvmoderligt i vår tid. Med stor orätt enligt min åsikt, ty om skulpturen haft en dekadensperiod, så tillhör denna nu det förflutna. 1800-talet var en förfallsperiod för den europeiska skulpturen. Förstå mig rätt; det fanns naturligtvis goda skulptörer. Då man tänker på verk av Rude eller Carpeaux är det dock alltid främst reliefer man erinrar sig: Marseillaisen eller Dansen. Men reliefen begränsad av en muryta har mera av måleri än av skulptur. Den store och våldsamme Rodin förverkligade i sin skulptur en målerisk uppfattning, impressionismen, och skulptörens insats uppenbarade sig endast i en dekorativ stilisering som i dag bär som signum: Sekelskiftet. Rodins personnager äro skapade i sin miljö, varav fragment ännu tyckes klamra sig fast vid dem, och Rodin ansträngde sig att bevara denna miljö.

Skulpturen under 1800-talet led närmast av en slags agorafobi. Den står nästan aldrig fri i rummet som den verkliga skulpturen bör göra, utan söker så snart den kan stöd mot en muryta. Som invändning mot detta påstående kan man icke anföra de herrar i redingot eller de damer utan kläder, som pryda våra torg. Dessa panoptikonfigurer, eländiga produkter av en stelbent akademism, ha ingen egen plastisk existens. De måste ta sin tillflykt till

en sockel, de måste framställas i övernaturlig storlek för att icke förväxlas med de förbipasserande eller någon vilsekommen badande. Om nu en tavla för att ha sin egen existens måste ha sin egen *arkitektur*, som Juan Gris kallade det, så är en sådan egen arkitektur i ännu högre grad nödvändig för att icke säga outhärlig för en skulptur, som framställer verkliga föremål i rummet.

Men Maillol! invänder man. Javisst, betecknar Maillol ett första steg mot skulpturens återvändande till en existens i rummet, men han uppnådde detta med stöd av sina föregångare i Grekland på 400-talet f. K. Dessutom kommer den stilisering, som var ett olycksbringande arv från Gauguin, vissa av hans verk att stelna i en ornamentalt rytmer.

Det kan tyckas paradoxalt — men de kubistiska målarna är det som under arbetet i sin egen konst har befriat skulpturen, ha återgivit den dess verkliga natur. Relieferna av Braque och Picasso från 1912—14, liksom Picassos målade brons "Le verre d'absinthe", utgöra framför allt resultaten av *målarens* kamp med pikturala problem. Och likväl är det dessa arbeten, som inspirerade Laurens att börja skulptera! Hans första arbeten bära också härigenom en prägel av måleri. Han valde samma ämnen som de kubistiska målarna: musikinstrument, fruktskålar, flaskor, glas. Reliefer förekomma ofta. Figurerna från denna tid ha endast två sidor — framsida och rygg — och äro snarare två sammanslagna reliefer än friskulptur. Men å andra sidan finner denne skulptör lösningen av pikturala problem. Strävan att icke urbleka en lokalton genom skuggningar och clairobscur hade länge sysselsatt Braque och Picasso. Laurens' målade reliefer från omkring 1920 kunde här visa vägen.

De kubistiska målarnas viktigaste upptäckt under arbetet med skulptur hade utan tvivel varit den skulpturens "transparens", som återfinnes i de basreliefer jag nyss talat om liksom i "Le verre d'absinthe". Jag avser härmed

en skulptur, som icke längre skonar den släta ytan hos de kompakta kroppar den vill framställa, utan uppfinner plastiska medel att visa dessa kroppars struktur. Laurens gjorde före 1920 av trä och bleckplåt en hel serie "natures mortes" och "têtes", som äro utmärkta exempel på en sådan transparent skulptur, där kropparnas ytor sprängas för att framhäva strukturen. Även om Laurens såsmåningom övergav den transparenta skulpturen så hade han lärt sig tomrummets stora betydelse. André Masson har skrivit: "La grande peinture est une peinture où les intervalles sont chargés d'autant d'énergie que les figures qui les déterminent". Laurens' skulptur bär den stora skulpturens signum. Om man undersöker hans "Femme drapée" skall man förstå vad jag har velat säga.

Efter 1920-talet kommer det kubiska mer och mer fram i Laurens' skulptur. Jag är övertygad om att en kubistisk stil var på väg att kreeras 1914. Laurens' första verk visa vad den skulle ha kunnat bli. Det är stora skulpturer av arkitektonisk stränghet med släta ytor och skarpa vinklar. Kriget gjorde slut på det gemensamma arbete, som ensamt kunde ha skapat en ny stil, och Laurens slog som sina målar kamrater in på sin egen väg. Hans verk förändras. Figurerna bli längre. Kantigheten lämnar plats för mjuka kurvor. Denne infödde parisare visar sig vara en sann avkomling av renaissancens stora franska skulptörer. Mer och mer märker man Laurens' respekt för "blocket" — verkligt eller inbillat — i vilket hans vision skall förverkligas. Han önskar så mycket som möjligt bevara dess egenartade väsen — kubiskt, sfäriskt, cylindriskt — medan han skapar det som otvetydigt skall återge hans känsla inför den mänskliga kroppen, som nu har blivit hans enda sujet. Vad som ännu kunde finnas kvar av stilisering, av undfallenhet mot en alltför lättfångad rytm, försvinner för alltid. Nu är det *verkliga* skulpturer, som oberoende av sina dimensioner kunna uthärda rummet, eftersom deras tredimensionella existens är orubblig. Deras

struktur lyder endast skulptörens känsla som fritt förkroppsligas i det utvalda materialet. De äro på en gång sensuella och allvarliga, ty denne skulptör är icke en kylig hantverkare utan en sensibel människa. Jag minns en gång att en av mina vänner hade kritiserat en dåtida filmstjärnas alltför magnifika ron, då Laurens, chockerad och häpen protesterade: "Oh! de belles grosses cuisses!"

Skall jag till slut säga något om den lugna värdigheten i hans livsföring i ett litet hus i en "impasse", vars lumiga träd luta sig över förstadsbanan; om hans enkla och leende optimism inför de motgångar som icke har besparats honom; om mildheten i hans goda bruna ögon? Denne anspråkslöse man med sitt klara förstånd är Frankrikes störste skulptör av i dag.

Daniel Henry Kahnweiler.

HENRI LAURENS

(f. 1885)

1.	Clown	<i>trä 1915</i>
	Tillhör magister Svante Wahlström	H. 52 cm.
2.	Tête de femme	<i>3/5 terracotta 1929</i>
	Tillhör fil. lic. Hans Eklund	H. 35 cm.
3.	Femme nue debout	<i>sten 1921</i>
		H. 42 cm.
4.	Femme couchée	<i>1/2 brons 1921</i>
		H. 12 cm. L. 23 cm.
5.	Femme à la guitare	<i>1/5 brons 1921</i>
	Tillhör disponent Axel Hemmar	H. 28 cm.
6.	Torse de femme	<i>marmor 1925</i>
		H. 28 cm.
7.	Tête de filette	<i>3/3 brons 1926</i>
	Tillhör disp. Sune Danielsson	H. 41 cm.
8.	Femme agenouillée	<i>1/4 terracotta 1926</i>
		H. 35 cm.
9.	Femme drapée	<i>brons</i>
	Tillhör Konstmuseet, Göteborg	H. 71 cm.
10.	Deux femmes	<i>8/8 terracotta 1926</i>
		H. 20 cm. L. 25 cm.
11.	Tête de jeune femme	<i>2/6 brons 1927</i>
	Tillhör herr Gunnar Ståludd	H. 38 cm.
12.	Femme couchée	<i>sten 1928</i>
		H. 25 cm. L. 60 cm.
13.	Torse	<i>sten 1928</i>
		H. 66 cm.
14.	Femme à la drapérie, couchée	<i>6/6 brons 1928</i>
		H. 11 cm. L. 35 cm.

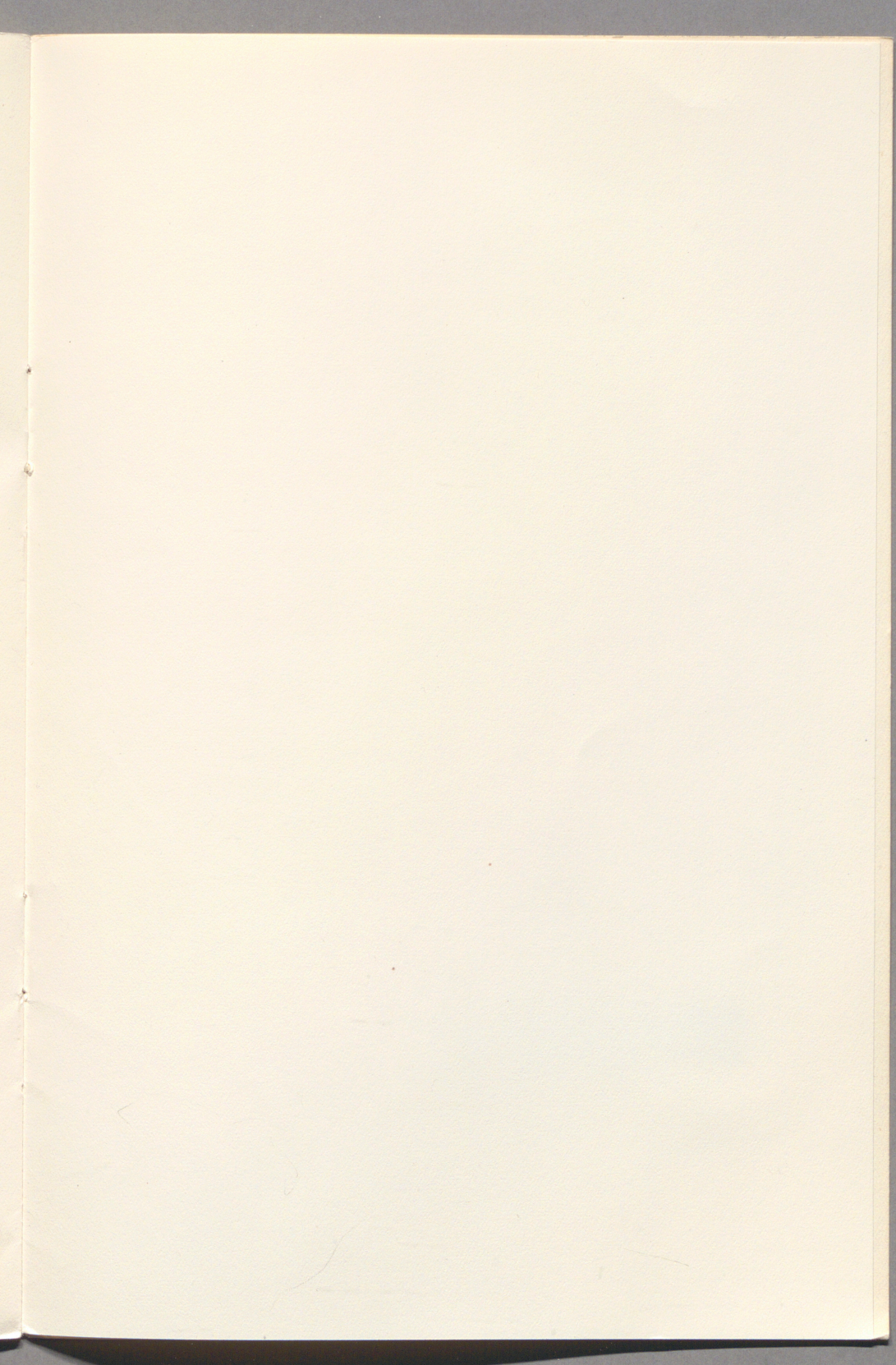
Svensk-Franska Konstgalleriet

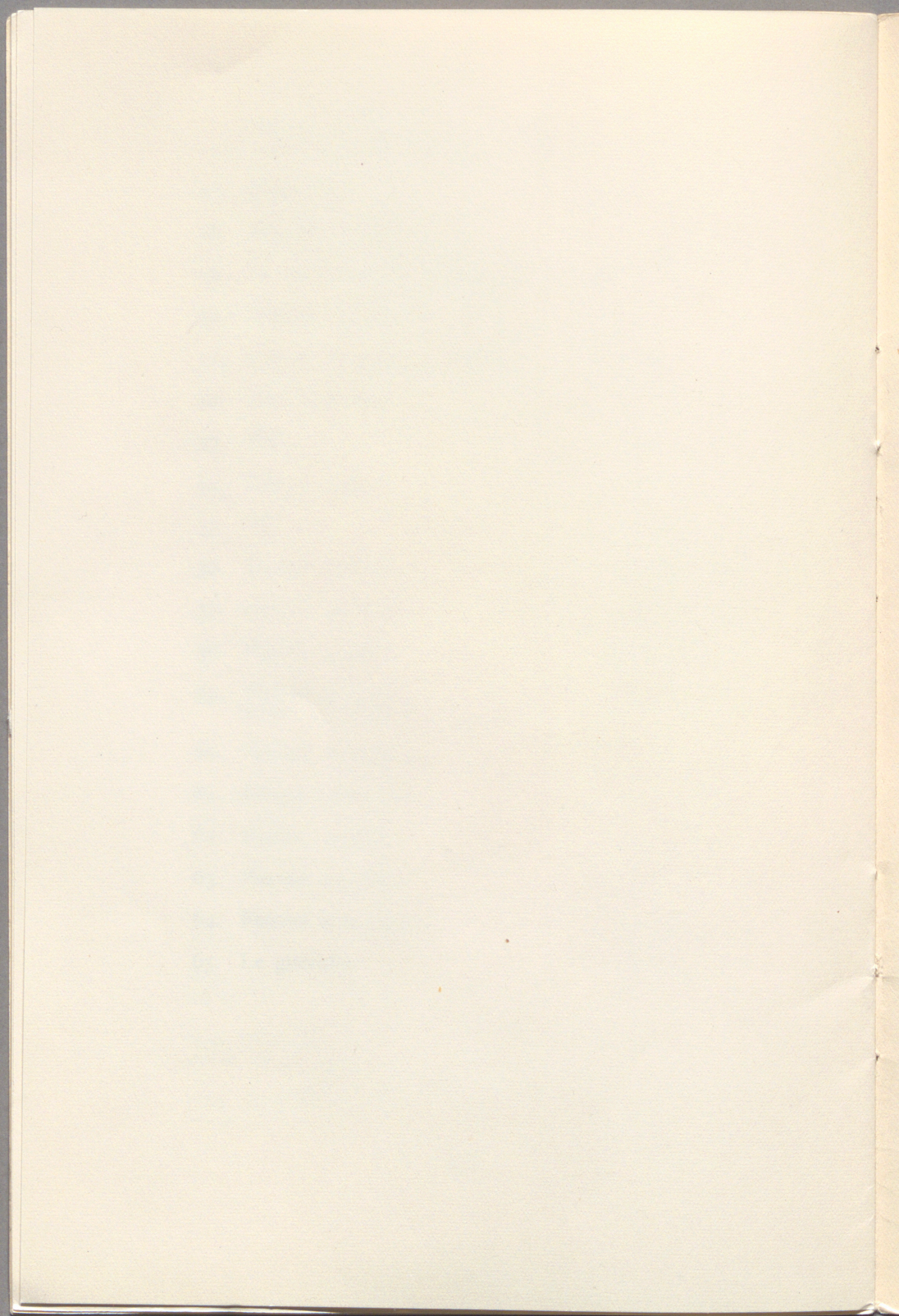
15. Femme couchée au miroir	<i>1/6 brons 1928</i>
H. 10 cm. L. 24 cm.
16. Femme couchée
Tillhör fröken Ruth Strömgren	<i>3/6 terracotta 1928</i>
17. Femme drapée	<i>marmor 1929</i>
H. 40 cm.
18. Femme agenouillée	<i>6/6 brons 1929</i>
H. 33 cm.
19. Femme accroupie	<i>5/6 brons 1929</i>
H. 34 cm.
20. Femme couchée	<i>6/6 brons 1929</i>
H. 16 cm. L. 40 cm.
21. Femme à la draperie, debout	<i>3/6 brons 1929</i>
H. 20 cm.
22. Femme à la draperie, debout
au miroir	<i>2/5 brons 1929</i>
H. 21 cm.
23. Tête de femme au collier	<i>3/6 terracotta 1929</i>
H. 36 cm.
24. Femme assise au bras levé	<i>1/6 terracotta 1930</i>
H. 40 cm.
25. Femme accroupie
Tillhör professor Eric Grate	<i>terracotta 1930</i>
H. 33 cm.
26. Femme agenouillée	<i>2/6 terracotta 1931</i>
H. 33 cm.
27. Femme à la draperie	<i>3/6 terracotta 1931</i>
H. 46 cm.
28. Femme couchée	<i>2/6 brons 1931</i>
H. 8 cm. L. 33 cm.
29. Femme à l'oiseau
Tillhör Nationalmuseum	<i>2/5 brons 1932</i>
H. 35 cm.
30. Studie till "Les Ondines"	<i>2/6 brons 1932</i>
H. 19 cm. L. 39 cm.

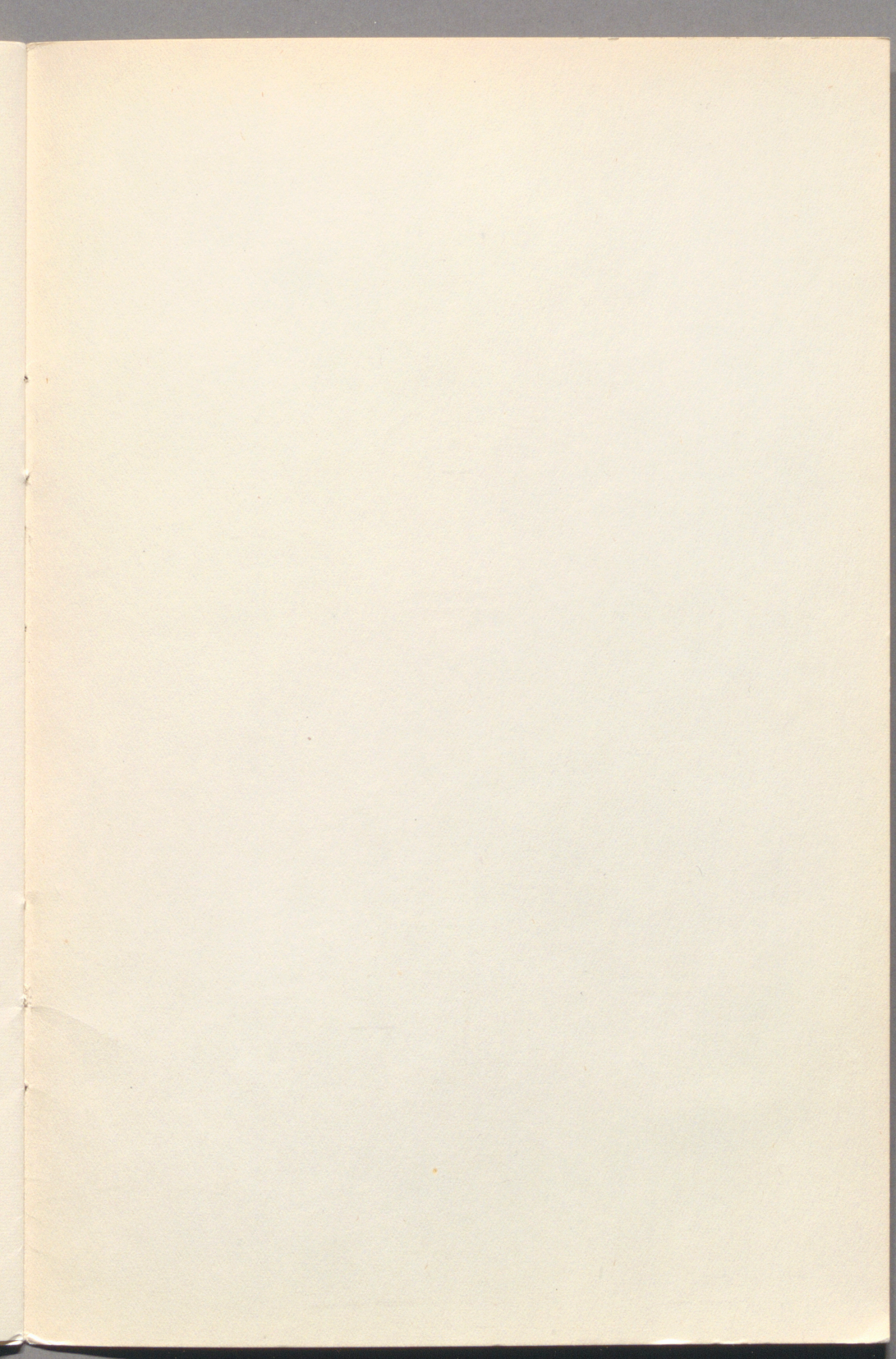
Svensk-Franska Konstgalleriet

31. Les Ondines *bly 1934*
H. 60 cm. L. 162 cm.
32. La petit marchande de poisson *2/5 brons 1939*
H. 29 cm.
33. La corbeille *1/6 brons 1939*
H. 30 cm.
34. Métamorphose *5/6 brons 1940*
H. 9 cm. L. 23 cm.
35. Le matin *1/6 brons 1943*
Tillhör greve Hugo von Rosen. H. 17 cm.
36. Femme à l'oiseau *4/15 terracotta 1943*
H. 26 cm.
37. La petite sirène *6/6 brons 1944*
H. 23 cm.
38. Le drapeau *1/5 brons 1944*
H. 58 cm.
39. Allégorie *brons 1945*
H. 30 cm. L. 58 cm.
40. Femme se coiffant *marmor 1946*
H. 36 cm.
41. L'archange *2/6 brons 1946*
H. 7 cm. L. 14 cm.
42. Femme assise *2/6 brons 1946*
H. 33 cm.
43. Studie till "La petite baigneuse" *1/6 brons 1946*
H. 31 cm.
44. La Lune *1/4 brons 1948*
H. 92 cm.
45. Les deux soeurs *1/6 brons 1950*
H. 88 cm.
46. Le repos *1/6 brons 1951*
H. 10 cm. L. 24 cm.

47. Jeune fille	<i>papier collé 1915</i>
48. Tête de femme I	<i>papier collé 1916</i>
49. Le compotier de raisins	<i>papier collé 1916</i>
50. Tête de femme II	<i>papier collé 1916</i>
51. Guitare et papier à musique	<i>papier collé 1918</i>
52. Tête d'homme	<i>gouache 1919</i>
53. Tête	<i>akvarell 1920</i>
54. Tête de femme	<i>teckning 1920</i>
55. Nu	<i>gouache 1926</i>
56. Femme accroupie	<i>gouache 1926</i>
57. Femme endormie	<i>gouache 1949</i>
58. Femme couchée	<i>gouache 1949</i>
59. Femme endormie
Tillhör fil. lic. Gregor Aronowitsch	<i>gouache 1949</i>
60. Femme au bras levé	<i>färglito. 75 ex.</i>
61. Femme accroupie	<i>färglito. 75 ex.</i>
62. Femme couchée	<i>färglito. 75 ex.</i>
63. Femme couchée	<i>färglito. 200 ex.</i>
64. Femme à la guitare	<i>etsning 15 ex.</i>
65. Le guéridon	<i>etsning 50 ex.</i>

Stockholm
A.-B. Ikatryck
1952

Pris 50 öre